

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT
– Rezumat –

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN CUBLEȘAN

DOCTORAND:
LIGIA DIMITRIU

ALBA IULIA
2010

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

OLGA CABA
STUDIU MONOGRAFIC

– Rezumat –

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN CUBLEȘAN

DOCTORAND:
LIGIA DIMITRIU

ALBA IULIA
2010

CUPRINS

ARGUMENT.....	3
„Lada” Olgăi Caba. Povestea manuscriselor.....	4
Precizări asupra metodei.....	5
Structura lucrării.....	6
CAPITOLUL	
I. CONTEXTUL CULTURAL-ISTORIC.....	14
1.1. Text / Con-text.....	14
1.2. Contextul cultural-istoric.....	16
1.3. Literatura „feminină” versus literatura „masculină”.....	23
CAPITOLUL	
II. VIAȚĂ ROMANESCĂ ȘI BIOGRAFIE CREATOARE.....	28
2.1. Viață și biografie creatoare.....	28
2.2. Un destin „Totaliter aliter”.....	30
2.3. Copilăria și adolescența.....	33
2.3.1. „Tanti Olga, spune-ne o poveste cu stafii”.....	34
2.3.2. Suntem pe zi ce trece din ce în ce mai puțin nemuritori.....	36
2.4. Perioada studiilor.....	37
2.4.1. Cenaclul lui Victor Papilian.....	38
2.4.2. Relația cu Raoul Șorban.....	41
2.4.3. Sine amicitia vita esse nullam.....	46
2.4.4. Ut pictura, poesis.....	47
2.4.5. Călătoriile „sentimentale” în Scoția și în China.....	48
2.5. Experiența detenției.....	50
2.6. Relația cu Eric Tecău.....	54
2.7. Alte „întâlniri admirabile”.....	59
CAPITOLUL	
III. COORDONATELE CREAȚIEI. ÎMI IMAGINEZ, DECI EXIST.....	70
3.1. Considerații generale asupra creației.....	70
3.1.1. Etapele creației. Structura operei pe genuri și specii abordate.....	70

3.1.2. <i>Experiențe cu caracter genetic. Imagini obsedante</i>	71
3.1.3. <i>China sau despre Ashramul personal</i>	74
3.1.4. <i>Babilonul livresc</i>	77
3.1.5. „ <i>Sunt puține aceste femei alese, <u>acești scriitori adevărați</u>”</i>	75
3.1.6. <i>Raconter des histoires</i>	79
3.1.6.1. <i>Teme și motive recurente. Personaje</i>	81
3.1.6.2. <i>Autor / narator / narațiune</i>	85
3.1.6.3. <i>Idiosincrasii</i>	88
3.2. Proza scurtă.....	93
3.3. Romanele.....	114
3.3.1. <i>Cumpăna din cetate</i>	114
3.3.2. <i>Pasul alături</i>	129
3.3.3. <i>Totaliter aliter</i>	147
3.3.4. <i>Zodia vărsătorului de apă</i>	165
3.4. Creația dramatică.....	183
3.5. Creația lirică.....	194
3.6. Vacanțele „sentimentale” în Scoția și în China.....	203
CAPITOLUL IV. OLGA CABA ȘI CORESPONDENȚII SĂI	214
4.1. Corespondența primită.....	214
4.2. Corespondența emisă.....	228
CONCLUZII.....	232
„ <i>Est vetus atque probus centum qui perficit annos</i> ”.....	232
<i>Olga Caba. Un spirit „dezlegat de legile uscatului”</i>	232
„ <i>The milk of human kindness</i> ”.....	233
ANEXE.....	235
<i>În dialog cu Raoul Șorban despre Olga Caba</i>	235
<i>Olga Caba și corespondenții săi. Pagini inedite de corespondență</i>	243
I. Corespondența primită.....	243
1.1. Olga Caba în corespondență cu membrii Cenaclului lui Victor Papilian și cu membrii Cercul literar de la Sibiu.....	243
1.1.1. Scrisori de la Wolf von Aichelburg.....	243
1.1.2. Scrisori de la I. D. Sârbu.....	257
1.1.3. Scrisori de la Ion Negoîtescu.....	262
1.1.4. Scrisori de la Eta Boeriu.....	264
1.1.5. Scrisori de la Nicu Caranica.....	268

1.1.6. Scrisori de la Radu Biris̃.....	272
1.2. Olga Caba în corespondență cu alte personalități ale culturii române.....	273
1.2.1. Scrisori de la Miron Radu Paraschivescu.....	273
1.2.2. Scrisori de la Laura Cocea.....	275
1.2.3. Scrisori de la Laurențiu Fulga.....	277
1.2.4. Scrisori de la Romulus Guga.....	278
1.2.5. Scrisori de la Ion Maxim.....	278
1.2.6. Scrisori de la Alexandru Căprariu.....	279
1.3. Scrisori familiale.....	280
1.3.1. Scrisori primite de la Raoul Șorban.....	280
1.3.2. Scrisori primite de la Eric (a) Tecău.....	289
1.4. Corespondența în limba maghiară.....	299
1.4.1. Scrisori de la Makkai László.....	299
II. Corespondența emisă.....	301
5.1. Scrisori către Wolf von Aichelburg.....	301
5.2. Scrisori către Eric(a) Tecău-Țirnoșel.....	302
5.3. Scrisori către Raoul Șorban.....	306
5.4. Scrisori către Eta Boeriu.....	310
5.5. Scrisori către Zaharia Stancu.....	311
5.6. Scrisori către Romulus Guga.....	312
Bibliografie.....	315
Cuprins.....	330

OLGA CABA
STUDIU MONOGRAFIC

– Rezumat –

Acest studiu se constituie într-un demers recuperatoriu al *operei* scriitoarei Olga Caba, nume remarcabil al perioadei interbelice asupra căruia s-au pronunțat sentințele definitive ale evenimentelor istorice și ale anumitor opțiuni private ce i-au amprentat în mod fundamental destinul creator și de reconstituire a *biografiei* sale spectaculoase. Un prim argument în alegerea unui studiu de tip monografic pe această temă l-a constituit dorința de a repune în circulație o operă autentică, de actualitate, în speranța că-și va întâlni cititorii și că va stârni interesul criticii literare contemporane. Olga Caba este, fără îndoială, o *supraviețuitoare prin scris*, întrucât nici experiența detenției și a „reeducării”, nici destituirea din învățământ sau refuzurile repetate ale editurilor nu au determinat-o să aleagă calea comodă a compromisului. Consider, de asemenea, că opera Olgăi Caba a fost insuficient cercetată în România, situația actuală nefiind cu mult diferită față de cea semnalată de către Monica Lovinescu, în 1971, în articolul sugestiv intitulat *O poetă ignorată în propria sa țară. O poetă necunoscută în propria ei țară*¹ în care marca – reiterând, astfel, gestul Anișoarei Odeanu (Doina Peteanu) – importanța unei scriitoare ce se lovea de câteva decenii de ignoranța aplicată metodic, cu rigoare carteziană de către critica literară și risca să cadă într-un con de umbră pe deplin nemeritat. Romanele de mai târziu, precum și volumul de nuvele nu au avut o soartă diferită față de *Poezii* și se vor „bucura” de aceeași indiferență suverană din partea criticii. Recenziile din perioada interbelică semnate de către Anișoara Odeanu (Doina Peteanu), Petre Comarnescu, George Sbârcea și Ion Chinezu marcau la superlativ calitățile scrisului Olgăi Caba, pentru ca mai târziu, după deceniul al șaptelea, când scriitoarea își reeditează debutul și revine după o lungă perioadă de tăcere editorială, Cornel Ungureanu, Liana Cozea, Monica Lovinescu, M. R. Paraschivescu, Mircea Țicudean, Mircea Iorgulescu, Ion Negoitescu, Ion Maxim și Radu Ciobanu să încerce să fixeze opera scriitoarei în conștiința criticii și a cititorilor.

Intenția acestei monografii este de a stârni interesul criticii literare contemporane, de a realiza un „act de justiție” – o formulă tare, dar adecvată situației date – prin reconsiderarea și plasarea corectă a operei scriitoarei în istoria literaturii române contemporane.

Capcanele acestui studiu monografic au fost sufocarea textului în arsenalul teoretic, entuziasmul interpretării, supralicitarea importanței unor aspecte în defavoarea altora,

discrepanța dintre manieră și temă, dintre modalitate, tehnică și con-text sau altfel spus: de a doftorici cu antibiotice răceli benigne”², după cum formula N. Steinhardt.

Noutatea cercetării este dată în primul rând de subiectul tratat, de materialele inedite din arhiva scriitoarei, de corespondența impresionantă de aproximativ *o mie de epistole* purtată de-a lungul a șase decenii cu personalități ale literaturii române – la care am avut acces grație familiei Ioan Vârtosu din Sebeș, care vor face, sper, obiectul unor viitoare volume – și, poate, nu în ultimul rând, de metoda utilizată – o combinație a metodei monografiei clasice de tip *omul și opera* cu elementele *biografiei revelatorii* ale fenomenologiei creativității, care identifică momentele decisive, genuine ale creației. Consider că metoda pozitivistă – deși contestată de unele voci și catalogată drept „perimată” – e singura capabilă să recompună imaginea de ansamblu creată de elementele unui puzzle desfășurat pe versanții a opt decenii, constituind o „factologie” absolut necesară în condițiile în care acest studiu își propune să readucă în circuitul literaturii române o operă autentică, cu o amprentă proprie, precum și o scriitoare cu un destin *totaliter aliter*. Cât despre *experiențele revelatorii* – după termenul lui Virgil Podoabă – acestea constituie „biografia creativității” ce rezultă din rețeaua creată de elementele recurente identificate la nivelul operei sau din mărturiile scriitoarei, din jurnalele de călătorie și corespondență, aspect asupra căruia am revenit în subcapitolul *Precizări asupra metodei*.

„*Lada*” *Olgăi Caba. Povestea manuscriselor*.

Trebuie să mărturisesc că în momentul în care am optat pentru viața și opera scriitoarei ca subiecte ale acestei cercetări, aveam extrem de puține informații, datorită trimiterilor biografice și ale referințelor critice modeste, iar pe măsură ce am început să mă documentez în legătură cu Olga Caba, m-am edificat asupra faptului că acest studiu va fi o provocare. Nu mi-a mai rămas nici o umbră de îndoială asupra acestui aspect și m-am lămurit definitiv că aveam de-a face cu un subiect inedit, când reacțiile, șoptele sau zâmbetele pline de subînțeles ale interlocutorilor mei se îndreptau, în mod inevitabil, în direcția celei de-a doua căsnicii a Olgăi Caba cu Eric/a Tecău. Opera Olgăi Caba a avut, din nefericire, parte de o mai slabă popularizare în raport cu interesul pentru viața ei, fiind inexistentă în istoriile literare – nu figurează în nici o bibliografie, în nici un manual, fie el alternativ sau nu – fiindu-i aplicată cu consecvență ignorarea și tratamentul reducerii la tăcere. Slaba popularizare a operei scriitoarei se explică, în primul rând, prin contextul istoric care nu i-a oferit Olgăi Caba prea multe alternative ori, între: a se conforma, a se dezumaniza, a se anula ca ființă, a se lăsa otrăvită de ură sau a alege evaziunea prin scris, ultima variantă este unica acceptată și devine o formă de auto-exil, dar și o formulă a supraviețuirii. Opera sa este caracterizată „prin minima dorință de consemnare a ororii”³, după cum remarca Mircea

Țicudean, experiențele negative nefiind tematizate în operă. Olga Caba opune sistemului politic opresiv, ipocriziei și falsului / ironia, satira și umorul, iar scrisul său devine o alternativă prin care realizează o nouă realitate, un timp și un spațiu al libertății.

Consider utile câteva informații asupra a ceea ce am putea numi „povestea manuscriselor”, respectiv împrejurările în care am intrat în posesia temporară a arhivei scriitoarei. În cel de-al doilea an de profesorat la Sebeș, am avut ocazia să o cunosc pe mezina familiei Ioan Vârtosu, elevă la Colegiul Național „Lucian Blaga”, unde eram repartizată, aceasta vorbindu-mi, nu-mi mai amintesc exact în ce împrejurări, despre Olga, cum o numea ea cu familiaritate, pentru a afla mai târziu că, în casa familiei sale, Olga Caba își petrecuse ultimii ani din viață. Neavând urmași, scriitoarea le-a lăsat, așadar, în grijă întregul fond de manuscrise, pentru ca prin amabilitatea și deschiderea extraordinară pe care mi-a arătat-o această familie să am, oarecum, prin noroc, ocazia de a face și muncă de cercetare, de a consulta manuscrisele, epistolele și caietele de însemnări. Din acest moment, a urmat o perioadă de „disciplinare”, de găsire a unei metode proprii de lucru, în sortarea, clasificarea, analizarea și dactilografierea documentelor, precum și de edificare asupra statutului acestora, a emitenților epistolelor etc. În „*lada*” *Olgăi Caba*, pe lângă manuscrisele operelor deja publicate, am descoperit o serie de materiale inedite, aflate în diferite stadii de elaborare și de lizibilitate, pe care le-am publicat în revista „Discobolul”: *Poveste de carnaval* și *Ultima castelană*, un volum de poezii scrise în limba engleză, fragmente dintr-un *Jurnal de călătorie în China* și *Fenomenul spiritist*, dar și o parte din corespondența purtată de scriitoare cu membri ai Cercului literar de la Sibiu: Wolf von Aichelburg, Eta Boeriu, Ion Negoitescu, I. D. Sârbu etc.

Precizări asupra metodei

„Cine prin cine vorbește mai degrabă în textul critic? Vorbește mai degrabă *opera* prin intermediul *subiectului critic*? Sau, viceversa, mai degrabă vorbește *subiectul critic* prin intermediul *operei*? Sau vorbește *metoda*?”⁴ – iată întrebarea criticului Virgil Podoabă în cele trei versiuni ale ei, răspunsurile date constituind ordinea triadică pe care o propune asupra întregului câmp al criticii literare moderne. Astfel, rezumând în termenii fenomenologului amintit, atunci când în textul critic vorbește mai degrabă *opera* prin intermediul criticului decât invers, „când acesta se retrage din fața ei și o lasă să-l pătrundă și să-l locuiască, vorbim despre critica inter-subiectivă sau despre ceea ce francezii numesc *critică de identificare*”, apoi, când se aude mai degrabă *criticul* prin intermediul *operei*, avem de-a face cu o critică autoritară, *critică estetică sau de judecată* și, în sfârșit, atunci când în textul critic vorbește *metoda* sau instrumentul de cercetare se poate vorbi despre *critica instrumentală*. Așadar, critica de identificare, critica de judecată estetică și critica instrumentală sunt cele trei

variante ale criticii moderne, cele „trei alotropii” ale ei sau „cele trei grații”⁵ după cum le numește Virgil Podoabă, în funcție de accentul plasat, fie pe obiect, fie pe subiectul critic, fie pe metodă⁶ de instrumentele cărora am încercat să mă folosesc pe parcursul acestui studiu. Am optat pentru formula unei monografii pozitivistice și am utilizat pârgurile istoriei literare în reconstituirea vieții scriitoarei și a contextului istoric și cultural, pe care am încercat să o reconfigurez cu elementele „experiențelor revelatoare” – termen propus de Virgil Podoabă – pentru partea biografiei creativității. Se pare că asemenea experiențe se întâlnesc presărate în mărturiile tuturor scriitorilor și se constituie fie în punctul genetic al operei, fie explică un anumit tip de imaginar sau se reflectă la nivelul formal al operei. Aceste experiențe se află în mod universal la originea operelor literare și de artă ca „punct de plecare subiectiv” și „pre-formal” sau ca „fenomen original”, „subiectiv”, concept ale cărui caracteristici fenomenologice generale sunt descrise de către criticul amintit în *Fenomenologia punctului de plecare*⁷. Însemnările, mărturiile, jurnalele Olgăi Caba pun în lumină importanța acestor *experiențe princeps*, conform conceptului de „experiență revelatorie” ele constituind baza genetică, subiectivă a creației sale. Este de ordinul evidenței faptul că opera scriitoarei se sprijină și se autentică printr-o experiență subiectivă forte, pe care Olga Caba o tematizează fie direct, fie indirect, sub diverse forme, fie că omite anumite detalii ale *imaginii princeps*, fie că le adăugă ulterior. De asemenea, utilizând instrumentele psihocriticii⁸ lui Charles Maurron, respectiv „suprapunerea” textelor, am identificat, în cazul creației lirice, o serie de *rețele tematice*, ce ar putea re-constitui *mitul personal* al creatorului; am apelat la instrumentele psihocriticii, doar pe alocuri, și le-am aplicat pe acele secvențe în care am considerat că ar putea lizibiliza aspecte fie ale vieții, fie ale operei sale, dar și punțile dintre cei doi versanți, acest studiu neavând însă pretenția de a se constitui într-o analiză psihocritică riguroasă. De asemenea, în cazul jurnalelor de călătorie, conceptul de *apriorism livresc*, așa cum este el definit de către Radu Enescu, s-a dovedit a fi un operator capabil de a desface părțile de înțelegere a evoluției subiectului călător.

Structura lucrării

Acest studiu monografic este conceput în patru capitole, cărora li se adaugă partea introductivă, considerațiile finale și addenda – în care am valorificat latura documentară – pe parcursul cărora am încercat să realizez o abordare sistematică a vieții și a operei scriitoarei.

În *primul capitol* al acestui studiu, o prezentare schematică a *Contextului cultural-istoric*, am considerat necesară, înainte de toate, o analiză a raportului, atât de disputat, dintre *text* și *context*, de către *critica literară* – ce și-a creat un discurs ce pune accentul pe

experiența lecturii și istoria literară – centrată, în special, pe factorii exteriori ai experienței lecturii, respectiv cei *istorici, sociali, biografici care determină opera literară*.

În ciuda nenumăratelor voci care contestă valabilitatea abordărilor pozitivistice, am plecat de la premisa că *opera și scriitorul trebuie înțeleși prin plasarea lor în istorie*, textul literar neputând fi suspendat în vid, fiind obligatorie și o înțelegere a contextului. De altfel, în analiza raporturilor dintre literatură și istorie Antoine Compagnon ia în discuție cele două poziții antitetice, una negând legătura dintre literatură și istorie – cum este cazul formalismului lipsit de dimensiunea istorică și, cealaltă istoricistă, pozitivistă – ce afirmă contrariul și acordă un spațiu binemeritat contextului. În *Istoria literară ca provocare la adresa teoriei literare* (1967) Jauss găsește o formă de mediere, între versantul formalist, ce propune considerarea textelor literare dintr-o perspectivă atemporală, o „evoluție a procedeelelor formale ce nu poate fi separată de istoria generală”⁹ și celălalt versant, pozitivist „care le reducea la mici istorii de genetică literară”¹⁰: „În încercarea de a arunca o punte peste prăpastia dintre cunoașterea istorică și cea estetică, istoria și literatura pot porni de la această limită la care cele două școli [formalism și marxism] s-au oprit. (...) dimensiunea efectului produs de operă Wirkung.”¹¹ Această reconciliere dintre istorie și formă poate fi realizată prin „diacronia lecturilor operei” sau prin *fuziunea orizonturilor* – noțiune preluată de la Gadamer, ce corespunde conceptului de *repertoriu* din fenomenologia percepției individuale a lui Wolfgang Iser – lecturilor succesive pe o axă temporală ale aceluiași text. Tot pe aceeași linie, Bourdieu merge chiar mai departe cu mijloacele sociologiei și ia în calcul toate elementele ce compun „câmpul producției literare” de la „artiști, critici, editori, clienții entuziaști, și nu mai puțin vânzătorii convinși”¹² și consideră că „producerea simbolică a unei opere de artă nu poate fi redusă la fabricarea sa materială de către artist, și că ea trebuie să includă «întregul acompaniament al comentariilor și comentatorilor».”¹³

Am anunțat, de asemenea, cele trei contexte sau „biografii” și am punctat modul în care acestea au influențat evoluția operei scriitoarei: *biografia istorică și culturală* (marcată de cele două războaie mondiale, venirea și căderea comunismului, experiența detenției), *biografia*, oarecum, „*extra-istorică*” (de la copilărie până la maturitate, cu tot arsenalul de gusturi, mirosuri, reverii și *experiențe princeps*) și *biografia livrescă* sau, altfel spus, seria de experiențe codificate cultural, asupra cărora am revenit pe întreg parcursul acestui studiu, în cadrul unor subcapitole mai analitice. Am avut în vedere o prezentare generală a perioadei interbelice din Ardeal, marcând influența Cenaclului lui Victor Papilian asupra evoluției scrisului Olgăi Caba, colaborarea cu revistele „Abecedar”, „Gând românesc”, „Pagini literare”, iar mai apoi, cu „Gândirea” și „Revista Fundațiilor Regale”, urmată de o schemă

recapitulativă a influențelor majore din spațiul cultural european asupra literaturii române și de problematica literaturii „feminine” versus literatura „masculină”.

Capitolul al doilea, Viață romanescă și biografie creatoare, și-a propus realizarea unei priviri de ansamblu asupra unui subiect de excepție cu un destin *romanesc*, o reconstituire cronologică a vieții scriitoarei și fixarea momentelor capitale ale evoluției sale culturale, de la debut până la deplina maturitate. Se remarcă faptul că Olga Caba și-a creat autobiografia prin operă, fiind destul de discretă în privința vieții private, conștientă de faptul că ieșirea în spațiul public maculează o relație și devine circ, cu atât mai mult cu cât a doua căsătorie a scriitoarei a fost mai „specială”, un caz de transsexualitate ce a făcut vâlvă în epocă, amintit în *Luntrea lui Caron* de către Lucian Blaga și în *Evocări* de către Ștefan Augustin Doinaș. Dacă în primul capitol anunțăm cele trei „biografii” sau contexte decisive pentru creația și viața scriitoarei, cu accent în mod special asupra contextului cultural-istoric, în acest capitol am evidențiat *evenimentele istorice* care au avut un efect direct asupra biografiei scriitoarei, am trasat *momentele decisive* pentru evoluția Olgăi Caba, din copilărie până la maturitate, precum și *biografia livrescă* sau a influențelor culturale, cu alte cuvinte *întreg arsenalul experiențelor biografice și artistice, factorii, sursele ce i-au pregătit debutul, iar mai apoi faza exprimării sale depline*. Așadar, pe parcursul subcapitolelor: *Viață și biografie creatoare, Un destin „Totaliter aliter”, Copilăria și adolescența, „Tanti Olga, spune-ne o poveste cu stafii”, Suntem pe zi ce trece din ce în ce mai puțin nemuritori, Perioada studiilor, Cenaclul lui Victor Papilian, Relația cu Raoul Șorban, Sine amicitia vita esse nullam, Ut pictura, poesis, Călătoriile „sentimentale” în Scoția și în China, Experiența detenției, Relația cu Eric Tecău și Alte „întâlniri admirabile* am încercat să redau evenimentele capitale ale vieții Olgăi Caba (1913-1995), demers de reconstituire dificil, dar, fără îndoială, plin de surprize.

Coordonatele creației. „Îmi imaginez, deci exist” fac obiectul capitolului al treilea – tentativă de decodificare a arhetipurilor pe care se clădește universul imaginar al prozatoarei, în care am marcat caracteristicile pregnante și am decelat temele majore ale operei. Am încercat, de asemenea, să reconstitui traseul formării unei scriitoare ce dă impresia că *se trăiește în timp ce se scrie*, antrenată în exercițiul propriei gândiri, cu o mare putere de reprezentare, ce a întemeiat o lume epică proprie, prin apelul la detaliu și prin notarea expresivă a impulsurilor și a senzațiilor. Olga Caba, după cum ea însăși mărturisește, a aruncat între ea și lume o adevărată *Tanka*, *cogito-ul* său fiind *îmi imaginez, deci exist* manifestând o predilecție clară pentru literatura fantastică. Subcapitolul *Considerații generale asupra creației*, structurat în secvențele: *Etapele creației, genuri și specii abordate, Experiențe cu caracter genetic. Imagini obsedante, China sau despre Ashramul personal,*

Babilonul livresc, „Sunt puține aceste femei alese, acești scriitori adevărați”, *Raconter des histoires*, *Teme și motive recurente*, *Personaje*, *Autor/narator/narațiune*, *Idiosincrasii* a vizat o descriere generală în care am evidențiat etapele creației, arhitectura operei pe genuri și specii abordate, caracteristicile tematice, naratologice și stilistice. Intelectualismul, estetismul, calitățile unui povestitor autentic, ironia și spiritul ludic se dovedesc a fi trăsăturile definitorii ale unei opere ce se constituie, pe alocuri, în adevărate *monologuri epice* desfășurate pe versanții unei permanente *pendulări între extreme*: real/ireal, realism/fantastic, frumos/grotesc, realitate/ vis, posibil/plauzibil, o atitudine conservatoare și înclinația spre ocult și irațional: „Mă apucai și eu de sculptură, dar nu-mi amintesc de a fi comis altceva decât un cap de Christ și o pereche de șerpi, combinație care denota dualismul fundamental atribuit de către astrologii celor din zodia gemenilor, în care avui nenorocul de a mă naște.”¹⁴

Opera Olgăi Caba este profund acroșată în biografic, analizele pe care le-am realizat în continuare, în cadrul subcapitolelor: *Proza scurtă*, *Romanele* (*Cumpăna din cetate*, *Pasul alătura*, *Totaliter aliter*, *Zodia vărsătorului de apă*) *Creația dramatică*, *Creația lirică*, *Vacanță sentimentală în Scoția și Jurnal de călătorie în China* evidențiând schema ordonatoare și structura unificatoare atât a creațiilor publicate, cât și a paginilor inedite din arhiva scriitoarei. Opera Olgăi Caba se construiește la granița dintre teritoriul strategiilor prozei realiste și a spațiului fantastic, livresc, ludic și ironic ce joacă farse esteticii mimesisului, rezultând un imaginar marcat de literatură, pictură și muzee. Am evidențiat *experiențele biografice decisive* pentru creația scriitoarei, momente ce pot fi conștientizate sau nu de către autor, dar care revin tematizate în operă într-un mod obsesiv, alături de *experiențele livrești* sau culturale ce au o mare putere de generare a operei, creația Olgăi Caba având la bază, după cum se va putea observa pe parcursul acestui studiu, evenimente fie de ordin biografic sau întâlniri cu texte ce au marcat-o în mod radical. Elementele *biografiei revelatorii* apar la suprafață ca evidențe orbitoare, în urma unei lecturi atente a materialelor din arhiva scriitoarei rezultând o serie de teme și motive recurente, prezente în mod constant, ce devin pretext al operei, care au valoare genetică și se înscriu în paradigma madelenei proustiene. Se poate vorbi așadar, de existența unei „rețele tematice recurente” sau a unor „structuri” – după cum ar spune George Poulet, în opera Olgăi Caba putând fi reperate imagini, teme, suprateme ce se repetă în mod obsesiv și care conferă operei un caracter unitar. Descrierile sale constituie, pe alocuri, în adevărate tratate de fenomenologie a privirii, Olga Caba având exercițiul privirii ce fixează suprafața vizibilului copleșitor prin diversitatea formelor, culorilor și a mișcării; astfel, nu de puține ori, romanele sale capătă caracter de eseu. Relevant este în acest sens romanul *Zodia vărsătorului de apă*, unde scriitoarea tratează tema progresului și a evoluției în artă, într-un număr semnificativ de pagini din economia

romanului, manifestând idiosincrasii clare față de anumite aspecte ale artei moderne, față de experiment și arta abstractă. Prin întreaga sa creație, Olga Caba încearcă să se sustragă timpului istoric, prin evaziuni succesive din timpul real distructiv, acest „Moloh înspăimântător” după cum îl numește M. Blanchot, reușind să creeze o realitate nouă a *imposibilelor posibile* ce poartă nostalgia paradisului pierdut. Ba mai mult, timpul din cărțile Olgăi Caba este capabil de răsturnări de situație din cele mai ciudate astfel încât: „Cutare incident ne semnificativ, care a avut loc într-un anumit moment, deci cândva, uitat și nu numai uitat, neobservat, iată că scurgerea timpului îl readuce, și nu ca pe o amintire, ci ca pe un fapt real – o senzație, o amintire, un fapt psihologic – ce are loc din nou, într-un nou moment al timpului.”¹⁵ Astfel, evenimente aparent minore sunt capabile de a sfâșia „trama timpului”, de a produce o ruptură și de a „ne introduce într-o altă lume” în miezul unui moment „eliberat de ordinea timpului”. Romanele sale, publicate în plină epocă totalitară, sunt relevante în acest sens scriitoarea încercând în permanență să se sustragă *hic et nunc*-ului lumii în care trăiește, să caute și să imagineze un *dincolo*, o altă dimensiune și un alt timp.

Acest demers analitic a avut în vedere atât creațiile publicate de-a lungul timpului în periodice și în volum, cât și paginile inedite pe care le-a identificat în arhiva scriitoarei. Am constatat pe parcursul acestor analize că opera scriitoarei alcătuiește un „spațiu autobiografic”, acest lucru fiind întărit de parcurgerea jurnalelor, a fragmentelor izolate din caietele găsite în fondul său de manuscrise, dar și de corespondență. Pentru că am considerat importantă valorificarea acestui aspect, am recurs, adesea, la argumente extrase din manuscrisele scriitoarei ce a avut ca rezultat, uneori, un discurs secundar, prin care am încercat să tratez *legătura dintre operă și biografie*¹⁶, raportul ce se stabilește între ele, conform principiului vaselor comunicante. Textele din perioada în care se „năștea vocația” scriitoarei pun în lumină reacțiile personalității deja formate a adolescentei Olga Caba, paginile de arhivă fiind relevante – în sensul în care trimit fie la reveriile copilăriei, fie la dramele adolescenței și deosebit de importante, întrucât anumite teme sau personaje împrumută din calitățile realității trăite. Astfel, evenimentele ce au marcat-o existențial se reflectă în operă cu claritatea unui filon de sticlă, putându-se vorbi așadar, de o transfuzie permanentă cu substanță dinspre viață spre operă. Dar și în sens invers, dinspre operă(e) spre viață, întrucât, după cum se va putea observa pe parcursul acestui demers monografic, livrescul este un pilon solid în creația scriitoarei și, în egală măsură, a vieții acesteia. Remarcabil este însă faptul că aceste *experiențe princeps* realizează o mișcare și *pe linia formală a operei*, nu doar pe cea tematică, dovadă a coerenței ce asigură unitatea literaturii sale. Atât în operele publicate în timpul vieții, cât și în fragmentele descoperite în arhiva scriitoarei, atrag atenția, dincolo de recurența anumitor teme, *tehnica multiplicării planurilor*

narrative, imaginea obsedantă a uşii în uşă, oglindă în oglindă, tehnica povestirii în povestire, a discursului în discurs şi la *mise en abîme* ce amintesc de *O mie şi una de nopţi*, structuri împrumutate din basme, imagini ce se reflectă formal sub semnul *matrioştei* sau a cepei. În acest sens, *imaginea grafică de pe cutia de ceai* şi a uşii din şorţul chinezului revin în forţă, aproape fără excepţie în toate creaţiile scriitoarei.¹⁷ Calitatea esenţială a Olgăi Caba este, fără îndoială, cea de povestitor, scriitoarea construind în permanenţă pretexte pentru a mai spune încă o poveste. În *Romanul originilor şi originea romanului*, Marthe Robert considera, de altfel, că impulsul genetic al romanului rezidă în necesitatea *primară de a imagina şi de a povesti, raconter des histoires*, necesitate lăuntrică ce-i împinge pe oameni, mereu, în afara lor.¹⁸ Opera Olgăi Caba se distribuie pe versanţii celor două tipologii propuse de către acest studiu, remarcându-se o alunecare ce se produce, în genere, unidirecţional, dintre realism spre fantastic; creaţia scriitoarei s-ar cantona aşadar, după terminologia Marthei Robert, la liziera dintre mitul *Bastardului*, ce a proliferat prin Balzac şi opera „savant dezorganizată” sau fantezia debordantă a *Copilului găsit*. Romanele *Cumpăna din cetate*, *Pasul alături*, *Zodia vărsătorului de apă*, *Totaliter Aliter* şi volumul de *Nuvele fantastice* constituie partea cea mai solidă a creaţiei Olgăi Caba, pe parcursul căroră scriitoarea reconstituie, retrăieşte, se confesează şi încearcă să înţeleagă lumea, să smulgă trecutului cât mai mult, iar pe măsură ce se coboară tot mai adânc în pivniţele Mnemosynei se reactivează gusturi şi mirosuri, se perindă prin faţa ochilor oameni şi locuri într-o atmosferă mai *vie*, pe alocuri, forfotitoare. Asemenea nenumăratelor uşi ce se multiplică în şorţul „chinezului şi a cutiei de ceai”, creaţiile Olgăi Caba corespund unor *matrioşti nesfârşite*, astfel încât, după ce ai sfârşit un roman de-al său, afli că nu ştii cum se termină, finalul fiind întodeauna deschis. Cât despre manuscrisele inedite am considerat necesară realizarea unui inventar tematic, precum şi o integrare a acestora în universul, deja cunoscut, al operei.

Olga Caba şi corespondenţii săi oferă exegeţilor o deschidere neaşteptată atât asupra vieţii scriitoarei, precum şi a personalităţilor cu care aceasta corespundează, epistolele constituind un spaţiu documentar inedit şi valoros. Un univers închis până acum vine cu o poveste fascinantă, aceste scrisori fiind o incredibilă restituire documentară şi un catalog al mărturiilor unor subiecţi de excepţie. Prin bunăvoinţa moştenitorilor scriitoarei, care mi-au facilitat accesul la acest fond de documente, am reuşit să completez profilul scriitoarei atât ca om, dar şi ca destin creator. Acest capitol l-am structurat în: *Corespondenţa primită* – corespondenţa cu membrii *Cercului literar de la Sibiu*, cu „clasicii” contemporani, cu figuri importante ale criticii literare, corespondenţa cu rudele şi prietenii – şi *Corespondenţa emisă* fără a avea pretenţia nici pentru o clipită măcar, de a fi reuşit să epuizez toate abordările. Mi-am propus – şi sper că am şi reuşit – să trasez *direcţii de cercetare şi o sistematizarea acestui*

*extraordinar de bogat material documentar ce cuprinde aproximativ 1000 de scrisori și cărți poștale redactate în limba română, engleză, franceză, maghiară, suedeză, spaniolă, germană și italiană ce conturează liniile unor evoluții spirituale și intelectuale nebănuite până acum. Multă vreme controversată, valoarea de document a scrisorilor se află astăzi în prim plan, acestea reușind să pună în lumină multiple fațete, începând de la miza scrisorii, la relațiile complexe care unesc subiectul cu destinatarul, devenind un instrument de cunoaștere și de observare de sine. În acest sens, în volumul *Mari corespondențe*, Livius Ciocârlie – vorbind despre *condițiile literarității corespondenței* – subliniază poziția determinantă pe care o ocupă cititorul, în cazul acestor texte, ce aparțin doar la modul virtual literaturii „câtă vreme cel ce o citește n-o receptează ca atare”¹⁹, *literaritatea condițională*, după termenii lui Gérard Genette, fiind rezultatul unei deturnări spre ficțiune a textelor „neintenționat literare.”²⁰ Luând în considerare și perioada în care aceste scrisori au fost emise, se poate observa că scrisoarea devine un adevărat creuzet al gândirii libere care refuză dogmatismul ce se manifestă printr-o multitudine de tonuri, forme și subiecte abordate. De o deosebită valoare este fondul de corespondență cu Wolf von Aichelburg, numărând 424 de documente emise, ce cuprinde patru decenii (1952-1993), cu cei doi soți ai scriitoarei, Raoul Șorban și Eric(a) Tecău, precum și cu Eta Boeriu, Nicu Caranica, Laura Cocea, Ion Negoïtescu, I. D. Sârbu, M. R. Paraschivescu, Laurențiu Fulga, Romulus Guga, Zaharia Stancu, Ion Maxim, Al. Căprariu etc., documente inedite pe care le-am valorificat, atât în cadrul acestui capitol, precum și în *addenda*.*

Concluzii.

Est vetus atque probus centum qui perficit annos. (Horațiu)

Opera scriitoarei se erijează într-un reper al unei atitudini morale de neclintit, ce impune ca imperativ reeditarea și relecturarea. Chiar dacă previziunile Olgăi Caba în legătură cu destinul operei ei erau sumbre: „Cu mine va muri. Eu nu cred că voi supraviețui și nici n-am această ambiție.”²¹, în 2013 se vor împlini o sută de ani de la nașterea scriitoarei și, îmi exprim încrederea că: *Est vetus atque probus centum qui perficit annos*, după cum afirma Horațiu în *Epistolae*-le sale. Această studiu monografic este departe de a fi încheiat, dar sper să fi reușit să creeze o imagine de ansamblu a vieții și a operei Olgăi Caba, să contribuie la fixarea scriitoarei în conștiința criticii contemporane, să se constituie în premisa unor viitoare studii și să deschidă noi piste unor abordări mai ample, care să ia în considerare și corespondența pe care Olga Caba a purtat-o de-a lungul timpului cu scriitori români și străini. Cu siguranță, traducerea epistolelor din limba germană și suedeză va trasa noi vectori de înțelegere în reconstituirea datelor de ordin biografic și va face obiectul unui alt studiu pe

care mi l-am propus, ce are ca finalitate publicarea a cel puțin unui volum de corespondență. Consider că valoarea acestui studiu rezidă, de asemenea, în identificarea și valorificarea unor creații inedite din arhiva scriitoarei, alături de acest impresionant fond epistolar ce reconstituie vremuri tulburi și înregistrează stările de conștiință din ceasurile de interiorizare ale corespondenților. Detașarea, pe cât de tranșantă, pe atât de spirituală este de altfel, calitatea esențială a acestor epistole, prin care se descrie un trecut oripilant cu ironie amară, cu un surâs îngăduitor, încât efectul literar se realizează în ochiurile unui umor de înaltă ținută cu nuanțe cervantești, scrisoarea devenind cadrul unei intersubiectivități puternic articulate, pe baza rezonanțelor sufletești și culturale autentice și, nicidecum, pe criterii conjuncturale, recompunând biografii policrome prin relatări și descrieri, cât și prin analiza celor mai fine tonalități sufletești.

Olga Caba. Un spirit „dezlegat de legile uscatului”

Exmatriculată din societate, trăind vremuri tulburi ce au pus la grea încercare intelectualul prin brutalitate fizică, ori prin alte mijloace perfide de persuasiune, Olga Caba și-a ales propriul drum atât în viață, cât și în creație, fără a ține cont de grilele celor din jur ori de bavardajul fără sens al lumii. Tentația fantasticului este o consecință a unei nevoi imperioase de a crede că dincolo de suprafața plată a lucrurilor există o altă lume, că nu ne putem mărgini la atât cât ne este dat să vedem / sau la cât am fost învățați să vedem. Întreaga operă a Olgăi Caba este un îndemn spre un exercițiu al privirii, născut din nevoia de a crede în alternative, de a privi mereu mai departe, de a vedea mereu mai încolo, de a împinge limita vizibilului, a sparge prejudecățile de gândire și imaginație și de a accepta ca posibilitate și *imposibilele* pe care simțul comun le respinge la modul categoric, în acest sens, fantasticul reprezentând în creația Olgăi Caba o formă de raportare, de decantare și de supraordonare a realului. Nu întâmplător, Olga Caba se declară încă de la primele eseuri publicate în perioada interbelică un aprig oponent al pozițiilor reduționist-schematice ale obiectivismului scientist, ce nu lasă loc imaginației și visării. Scriitoarea a considerat că originalitatea artistului rezidă în intensitatea intuiției, opera sa ricoșând din real în imaginar și livresc din dorința de a opune socialului / natura, rigidității / imaginația, artificialului / autenticul, inerției / lupta cu inesențialul acestea fiind trăsăturile fundamentale ale atitudinii sale existențiale, plasându-se mereu de partea vieții, a viului, a naturalului și a lipsei de clișee. Opera sa creează nu doar o alternativă, ci o multitudine de realități, nu bicolore, ci policrome, din care se întrevede pânda Timpul privat al reveriei, clipa fără durată, atât diferită de cea măsurată de ceasul bici ce planifică și măsoară, unde „nimeni să nu-ți poată cere socoteală, la fel cu cel depănat de murmurul unui râu.”²²

*The milk of human kindness*²³

Figură unică și controversată, dar fără îndoială un intelectual de cea mai bună calitate, Olga Caba a meditat asupra existenței și a sesizat aspecte esențiale ale vieții. Opera sa poartă valențele unui profund mesaj umanist, având credința că omenirea nu se poate desăvârși decât prin armonie cu natura și cu legile Creației și că *bunătatea* este calitatea ce ar putea schimba semnificativ raporturile dintre oameni: „Până nu vom deveni cu toții buni, puri, înțelepți, frumoși, până nu vom reuși să alinăm suferințele și neajunsurile, Creația nu va fi terminată.”²⁴

Termenii cheie ai cercetării: experiență revelatorie, apriorism livresc, biografie spectaculoasă, experiența detenției, jurnale de călătorie, receptare, fantastic, insolit, livresc, intelectualism, dualism, corespondență, inedit.

BIBLIOGRAFIE (selectiv)

Bibliografia operei:

În volum:

CABA, Olga, *Vacanță sentimentală în Scoția*, București, Editura Publicom, 1944.

CABA, Olga, *Poezii*, Cluj, Editura Dacia, 1970.

CABA, Olga, *Cumpăna din cetate*, București, Editura Cartea Românească, 1977.

CABA, Olga, *Pasul alătura*, București, Editura Cartea Românească, 1979.

CABA, Olga, *Totaliter Aliter*, București, Editura Cartea românească, 1982.

CABA, Olga, *Nuvele fantastice*, București, Editura Cartea Românească, 1984.

CABA, Olga, *Zodia vărsătorului de apă*, Editura Cartea Românească, 1988.

CABA, Olga, *Teatru – Comedii*, vol. I, ediție îngrijită de Mircea Cenușă, Alba Iulia, Editura Școala Albei, 2001.

CABA, Olga, *Teatru – Drame*, vol. II, ediție îngrijită de Mircea Cenușă, Alba Iulia, Editura Școala Albei, 2001.

În periodice:

CABA, Olga, *Broasca*, în „Abecedar”, anul I, nr. 28-30, 26 octombrie 1933, pp. 7-8.

CABA, Olga, *Paul Ganguin*, în „Abecedar”, anul I, nr. 33-35, 21 decembrie 1933, pp. 8-9.

CABA, Olga, *Noaptea pe Acropole*, în „Abecedar”, anul II, nr. 36-40, 15 ianuarie 1934, pp. 6-7.

CABA, Olga, *Prăbușire*, în „Pagini literare”, anul I, nr. 3-4, iulie-august 1934, pp. 156-159.

CABA, Olga, *Romanul lui E. M. Forster*, în „Gând românesc”, anul II, nr. 12, decembrie 1934, pp. 292-298.

CABA, Olga, *Turner alchimistul luminei*, în „Gând românesc”, anul IV, nr. 1, ianuarie 1936, pp. 103-105.

CABA, Olga, *Dor, Ursită*, în „Gând românesc”, anul III, nr. 3, martie 1935, p. 336.

CABA, Olga, *Naștere, Invitație*, în „Gând românesc”, anul III, nr. 3, martie 1935, p. 583.

CABA, Olga, *Câteva figuri din poezia engleză modernă*, în „Gând românesc”, anul IV, nr. 1, ianuarie 1936, pp. 368-380.

CABA, Olga, *Femeia vegetală, Nori*, în „Gând românesc”, anul IV, nr. 3, martie 1936, p. 102.

CABA, Olga, *Păpușile lui Shakespeare și spațiul ibsenian*, în „Gând românesc”, anul V, nr. 1, ianuarie 1937, pp. 97-99.

CABA, Olga, *Avion, Țigară*, în „Gând românesc”, anul V, nr. 7-8, iulie-august 1937, p. 318.

CABA, Olga, *Fata Morgana*, în „Gândirea”, anul XX, nr. 1, ianuarie 1941, p. 22.

- CABA, Olga, *Ondinele*, în „Gândirea”, anul XX, nr. 8, octombrie 1941, pp. 412-416.
- CABA, Olga, *Despre scufundarea Atlantidei*, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul IX, nr. 7, iulie 1942, pp. 132-140.
- CABA, Olga, *Teatrul fraților Machado*, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul IX, nr. 6, iunie 1942, pp. 665-671.
- CABA, Olga, *Shelly, poetul vânturilor și al descătușărilor*, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul IX, nr. 1, ianuarie 1942, pp. 194-198.
- CABA, Olga, *Imn*, în „Gândirea”, anul XXIII, nr. 1, ianuarie 1944, p. 11.
- CABA, Olga, *Expoziția de pictură cu subiecte spaniole*, în „Gândirea”, anul XXIII, nr. 1, ianuarie 1944, pp. 97-98.
- CABA, Olga, *Istorie ciudată în care se succede o seamă de întâmplări miraculoase și se povestește viața lui Ramòn de Sierra Morena în stil donquijotesc*, în „Gândirea”, anul XXIII, nr. 2, februarie 1944, pp. 69-81.
- CABA, Olga, *Despre vid*, în „Gândirea”, anul XXIII, nr. 4-5, aprilie-mai 1944, pp. 218-220.
- CABA, Olga, *Marină*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 2, februarie 1942, p. 92.
- CABA, Olga, *Ultima aventură a ducelui Berry*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 3, martie 1942, pp. 139-144.
- CABA, Olga, *Scoici*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 5, mai 1942, pp. 241-247.
- CABA, Olga, *Miguel de Unamuno, comentariul vieții lui Don Quijote și Sancho, Evanghelia spaniolismului*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 6-7, iunie-iulie 1942, pp. 339-341.
- CABA, Olga, *După închiderea muzeului*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 8, octombrie 1942, pp. 443-448.
- CABA, Olga, *La răscruce de vânturi*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 10, decembrie 1942, pp. 548-553.
- CABA, Olga, *Marea socoteală*, în „Gândirea”, anul XXI, nr. 4, aprilie 1942, pp. 187-188.
- CABA, Olga, *Nestăvilita cale și Lied*, în „Tribuna”, serie nouă, anul XI, nr. 43 (560), 26 octombrie 1967, p. 1.
- CABA, Olga, *După-amiază de vară, Ca apa, Sine qua non, Roata*, în „Tribuna”, serie nouă, anul XI, nr. 39 (556), 28 septembrie 1967, p. 1.
- CABA, Olga, *Zodia, Unu*, în „România literară”, anul I, nr. 10, 12 februarie 1968, p. 4.
- CABA, Olga, *Narcisele*, în „România literară”, anul II, nr. 11 (33), 22 mai 1969, p. 1.
- CABA, Olga, *Fata Morgana*, în „Tribuna”, serie nouă, anul XIII, nr. 10 (632), 6 martie 1969, p. 5.
- CABA, Olga, *Daemonica, Ingerul*, în „Tribuna”, serie nouă, anul XIII, nr. 24 (646), 12 iunie 1969, p. 4.

- CABA, Olga, *Naiul*, în „România literară”, anul II, nr. 13 (25), 27 martie 1969, p. 3.
- CABA, Olga, *Codrul și Daliile*, în „România literară”, anul II, nr. 42 (54), 16 octombrie 1969, p. 15.
- CABA, Olga, *Întotdeauna*, în „Echinox”, anul III, nr. 3, martie 1971, p. 6.
- CABA, Olga, *Elementul popular în poezia lui Lucian Blaga, Centenar 1995 Lucian Blaga*, Ediția retrospectivă 1983-1994, Editura Imago, Sibiu, 1995, pp. 147-150.
- CABA, Olga, *Zugravii*, în „Discobolul”, (număr monografic Olga Caba realizat de Ligia Dimitriu), anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 66-112.
- CABA, Olga, *Jurnal de călătorie în China (I)*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 115-167.
- CABA, Olga, *Fenomenul spiritist*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 184-233.
- CABA, Olga, *Victor Papilian și cenaclu său*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 179-183.
- CABA, Olga, *English poems*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 234-252.
- CABA, Olga, *Jurnal de călătorie în China (II)*, în „Discobolul”, anul IX, nr. 97-98-99 (104-105-106), ianuarie-februarie-martie 2006, pp. 276-309.
- CABA, Olga, *Poveste de carnaval*, în „Discobolul”, anul XII, nr. 139-140-141 (144-145-146), iulie-august-septembrie 2009, pp. 116-160.

CREAȚII INEDITE:

Proză scurtă:

OLGA, Caba, *Reîntoarcerea miresei*.

OLGA, Caba, *Boiuri din Dalmația*.

OLGA, Caba, *Covorul lui Phyllis*.

OLGA, Caba, *La răscruce*.

OLGA, Caba, *O noapte la Veneția, poveste cu regi, mauri și multe altele* (manuscris incomplet).

OLGA, Caba, *Poveste de carnaval*.

OLGA, Caba, *Ultima castelană*

Poezie:

OLGA, Caba, (1945-1957), *Rugul, Cântec din lumea de apoi, Cântec de Crăciun, Noapte cu lună, Fire de vară, Un bob de cenușă, Călătorii, Orașul de barăci, Orfeu, Înger în devenire, Ce-ar spune Manuêlo, Aluzii, Poezie foarte simplă, Îngeri, Nu e nimeni, Ție, Ofrandă norilor,*

Cântec de lebedă, Scrisoare către iubitul de altădată Înecatul, Catedrală, Scrisoare către îngerul păzitor, Nostalgia, Platon revalorificat Cântec de închisoare.

Dramaturgie:

OLGA, Caba, *Amurgul lui Charlie*, dramă.

OLGA, Caba, *Săgeata*, dramă, (manuscris incomplet).

OLGA, Caba, *Ethos și Eirinnie*, dramă (manuscris incomplet).

OLGA, Caba, *Regi și Ștafete*, comedie.

OLGA, Caba, *Ducele și dentistul*, comedie, (manuscris incomplet).

TRADUCERI

Din limba spaniolă:

Două sonete de Louis de Gongora, Traducere din limba spaniolă Olga Caba, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul IX, nr. 12, decembrie, 1942, pp. 584-585.

Din limba germană:

Wolf von Aichelburg, *Îngerul*, Traducere de Olga Caba, în „România literară”, anul XXIII, nr.31, 2 august 1990, p. 20.

Wolf von Aichelburg, *Corrida*, Traducere de Olga Caba, în „România literară”, anul XXIII, nr. 22, 31 mai 1990, p. 23.

Din limba suedeză:

Stig Dagerman, *Moartea unui copil*, Traducere de Olga Caba, în „Tribuna”, serie nouă, anul XII, nr. 6 (576), 8 februarie 1968, p. 8.

Arthur Lundkvist, *Texte în zăpadă*, fragmente X, XI, Traducere de Olga Caba, în „Tribuna”, serie nouă, anul XIII, nr. 8 (630), 20 februarie 1969, p. 8.

W.Aspenstrom – *Explicația universului*, Par Lagerkvist – *Tu, care ai fost înainte*, Elsa Grave – *Marea-i atât de afundă*, Stig Dagerman – *Toamna*, Birger Sjoberg – *Metamorfoză*, Harry Martison – *Corespondențe*, Traducere de Olga Caba, „România literară”, anul II, nr. 50, 11 decembrie 1968, p. 21.

Traduceri inedite:

Wolf von Aichelburg, *Moartea lui Peregrinus*, Traducere de Olga Caba.

Calderon de la Barca, *Primarul din Zalamfa*, Traducere de Olga Caba.

CORRESPONDENȚĂ:

CIOBANU, Radu, *Epistolar Olga Caba*, (Olga Caba în corespondență Radu Ciobanu), „Arhipelag”, nr. 14-15, 2002, pp. 71-74.

DIMITRIU, Ligia, *Epistolar Olga Caba*, (Olga Caba în corespondență cu I.D. Sârbu, Eta Boeriu, Nicu Caranica, Ion Negoïtescu, Wolf von Aichelburg, Laurențiu Fulga, Miron Radu

Paraschivescu, Ion Maxim), în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 7-65.

DIMITRIU Ligia, *Epistolar Erica Tecău – Tuky*, în „Discobolul”, anul IX, nr. 97-98-99 (104-105-106), ianuarie-februarie-martie 2006, pp. 302-309.

ȘORBAN, Raoul, *Scrisori de la o prietenă*, (Olga Caba în corespondență cu Raoul Șorban), în „Tribuna Ardealului”, anul IV, nr. 831, 11 august 1943, p. 4.

ȘORBAN, Raoul, *Scrisori de la o prietenă*, în „Tribuna Ardealului”, anul IV, nr. 835, 15 august 1943, p. 4.

ȘORBAN, Raoul, *Scrisori de la o prietenă*, în „Tribuna Ardealului”, anul IV, nr. 840, 22 august 1943, p. 4.

ȘORBAN, Raoul, *Scrisori de la o prietenă*, în „Tribuna Ardealului”, anul IV, nr. 846, 29 august 1943, p. 3.

ȘORBAN, Raoul, *Scrisori de la o prietenă*, în „Tribuna Ardealului”, anul IV, nr. 852, 5 septembrie 1943, p. 3.

Referințe critice

În volum:

COMARNESCU, Petre, *Chipurile și priveliștile Europei*, Editura Dacia, Cluj, 1980, vol. I. p. 113.

COZEA, Liana, *Prozatoare ale literaturii române*, Oradea, Biblioteca revistei Familia, 1994, pp. 86-125.

COSMA, Anton, *Romanul românesc contemporan (1945-1985)*, cap. *Realismul introspectiv, romanul de analiză*, București, Editura Eminescu, 1988, p. 247.

MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române: de la creația populară la postmodernism*, ediție revăzută și adăugită, Editura SAECULUM I. O., București, 2000, p. 618.

POPA, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, ediția a II-a, București, Editura Albatros, 1977, p. 121.

VLASIU, Ion, *Casa de sub stejari*, București, Editura Albatros, 1999, p. 131.

În publicații:

BÂRNA, Vlaicu, *O șezătoare la Focșani în anul de grație 1937*, în „Almanahul literar”, București, Editura Casa Scânteii, 1982, p. 73.

CHINEZU, Ion, *Douăzeci de ani de viață literară românească în Ardeal (1919-1939)*, în „Gând românesc”, anul VII, nr. 7-9, iulie-septembrie 1939, pp. 273-292.

CIOBANU, Radu, *Între două tentații*, în „Transilvania”, anul VIII (LXXXV), nr. VI, iunie 1979, pp. 44-45.

- CIOBANU, Radu, *În cercul magic*, în „Transilvania”, anul XVIII, (LXXXXV), nr. VIII, august 1989, pp. 35-36.
- COMARNESCU, Petre, *Olga Caba, Marea socoteală*, în „Revista Fundațiilor Regale”, anul IX, nr. 4, iunie 1942, p. 692.
- COANDĂ, Mariella, *Vacanță sentimentală în Scoția*, în „Gândirea”, anul XXIII, nr. 4-5, aprilie-mai 1944, pp. 242-243.
- COZEA, Liana, *Proza feminină interbelică, (Răspunde Olga Caba)*, în „Familia”, seria a V-a, anul 25 (125), nr. 4 (284), aprilie 1989, p.11.
- COZEA, Liana Cozea, *Olga Caba – între poezie și adevăr*, în „Familia”, seria V, anul 28 (128), nr. 12 (328), decembrie 1992, p. 15.
- COZEA, Liana, *Specificul prozei feminine – Olga Caba*, în „Familia”, seria V, anul 26 (126), nr.10 (270), octombrie 1990, p.10.
- DIMITRIU, Ligia, *În dialog cu Raoul Șorban despre Olga Caba*, în „Discobolul”, anul VII, nr. 82-83-84 (89-90-91), octombrie-noiembrie-decembrie 2004, pp.70-80.
- DIMITRIU, Ligia, *Olga Caba – Un destin „Totaliter aliter”*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, pp. 1-6.
- DIMITRIU, Ligia, *Olga Caba*, în „Discobolul”, anul IX, nr. 97-98-99 (104-105-106), ianuarie-februarie-martie 2006, pp. 276-282.
- DIMITRIU, Ligia, *Recursul la fantastic o disidență de catifea*, în „Discobolul”, anul XII, nr. 139-140-141 (144-145-146), iulie-august-septembrie 2009, pp. 116-145.
- DUMITRESCU, Geo, *Olga Caba*, în „Vremea războiului”, anul XIV, nr. 646, 3 mai 1942, p. 4.
- IORGULESCU, Mircea, *Portretul și atmosfera*, în „România literară”, nr. 44, anul XXI, anul 1988, p.11.
- LOVINESCU, Monica, *O poetă necunoscută în propria ei țară*, în „Limite”, nr. 6, martie 1971, p. 8.
- MANOLESCU, Florin, *Olga Caba: Poezii*, în „România literară”, anul III, nr. 18 (82), 30 aprilie 1970, p. 11.
- MAXIM, Ion, *Cumpăna din cetate*, în „Orizont”, anul XXVII, nr. 38, septembrie 1977, p. 2.
- MAXIM, Ion, *Pasul alături*, în „Orizont”, anul XXIX, nr. 47, august 1979, p. 2.
- OARCĂȘU, Ion, *Olga Caba: Poezii*, în „Tribuna”, serie nouă, anul XIV, nr. 20 (694), 1970, p. 2.
- ODEANU, Anișoara, (PETEANU, Doina), *Despre scufundarea Atlantidei*, în „Viața”, anul II, nr. 495, 2 septembrie 1942, p. 2.

ODEANU, Anișoara, (PETEANU, Doina), *Olga Caba*, în „Viața”, anul IV, nr. 1145, 8 martie 1944, p. 2.

PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Olga Caba*, în „Timpul”, anul VIII, nr. 2448, 4 martie 1944, p. 5.

POANTĂ, Petru, *Olga Caba: Poezii*, în „Steaua”, anul XXI, nr. 6 (245), iunie 1970, pp. 86-89.

PETREU, Marta, *Olga Caba în dialog cu „Apostrof”*, în „Apostrof”, nr. 5-6-7, anul I, 1991 p. 18.

SBÂRCEA, George, *Vacanță sentimentală în Scoția*, în „Curentul”, anul XVII, nr. 5822, 2 mai 1944, p. 2.

ȚICUDEAN, Mircea, *Olga Caba: Zodia vărsătorului de apă*, în „Echinox”, anul XX, nr. 10, noiembrie 1988, p. 53.

UNGUREANU, Cornel *Zodia Vărsătorului*, în „Orizont”, anul XXXIX, nr. 46, noiembrie 1988, p. 2.

Ancheta „Tribunei”, *Condiția scriitorului din provincie*, în „Tribuna”, anul VII, nr. 8 (844), 22 februarie 1973, p. 8.

Bibliografie critică (selectivă):

AICHELBURG, Wolf von, *Hanuri în vânt*, București, Editura pentru Literatură, 1969.

ALBÈRES, R.M., *Istoria romanului modern*, București, EPLU, 1968.

BACHELARD, Gaston Bachelard, *La poétique de l'espace*, Paris, PUF, 1978.

BAHTIN, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Traducere de Nicolae Iliescu, prefață de Marian Vasile, București, Editura Univers, 1982.

BARTHES, Roland Barthes, *Romanul scriiturii*, București, Editura Univers, 1987.

BAUDRILLARD, Jean, *Sistemul obiectelor*, Traducere de Horia Lazăr, Cluj, Editura Echinox, 1996.

BEAUVOIR, Simone (de), *Al doilea sex*, Traducere de Diana Bolcu și Delia Verdeș, prefață de Delia Verdeș, București, Editura Univers, 1998.

BERLOGEA, Ileana, *Teatrul și societatea contemporană*, București, Editura Meridiane, București, 1985.

BÉGUIN, Albert, *Sufletul romantic și visul*, București, Editura Univers, 1970.

BIBERI, Ion, *Literatura fantastică*, volumul *Eseuri*, București, Editura Minerva, 1971.

BLAGA, Lucian, *Luntrea lui Caron*, București, Editura Humanitas, 1990.

BLANCHOT, Maurice, *Cartea care va să fie*, București, Editura Est, 2005.

BLOOM, Harold, *The Anxiety of influence, A Theory of poetry*, second Edition, Oxford University Press, 1977.

- BLOOM, Harold, *Canonul Occidental, Cărțile și școala epocilor*, Traducere de Delia Ungureanu, București, Editura Art, 2007.
- BOOTH, Wayne C., *Retorica romanului*, Traducere de Alina Clej și Ștefan Stoenescu, București, Editura Univers, 1976.
- BRAGA, Corin, *10 studii de arhetipologie*, Cluj, Editura Dacia, 1999.
- CAILLOIS, Roger, *În inima fantasticului*, Traducere Iulia Soare, București, Editura Meridiane, 1971.
- CAILLOIS, Roger, *Abordări ale imaginarului*, Traducere de Nicolae Baltă, București, Editura Nemira, 2001.
- CAILLOIS, Roger, *Eseuri despre imaginație*, Traducere Viorel Grecu, București, Editura Univers, 1975.
- CĂLINESCU, Matei, *Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă*, Pitești, Paralela 45, 2005.
- CĂLINESCU, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, postmodernism, avangardă, decadență, kitsch*, Traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, postfață de Mircea Martin, București, Univers, 1995.
- CESEREANU, Ruxandra, *Gulagul în conștiința românească, Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste, eseu de mentalitate*, ediția a doua, București, Editura Polirom, 2005.
- CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, vol. 3, P-Z, București, Editura Artemis, 1993.
- CIOCĂRLIE, Livius, *Realism și devenire poetică*, Timișoara, Editura Facla, 1974.
- COMPAGNON, Antoine, *Demonul teoriei. Literatură și bun simț*, Traducere de Gabriel Marian și Andrei-Paul Corescu, Cluj, Editura Echinoc, 2007.
- COSMA, Anton, *Romanul românesc contemporan*, București, Editura Eminescu, 1988.
- COZEA, Liana, *Prozatoare ale literaturii române*, Oradea, Biblioteca revistei Familia, 1994.
- COZEA, Liana, *Confesiuni ale eului feminin*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
- CRĂCIUN, Gheorghe, *Competiția continuă. Generația '80 în textele teoretice*, Pitești, Editura Vlasie, 1994.
- CROHMĂLNICEANU, Ov. S., HEITMANN, Klaus, *Cercul literar de la Sibiu și influența catalitică a culturii germane*, București, Editura Universală, 2000.
- DAN, Sergiu Pavel, *Fețele fantasticului: delimitări, clasificări, analize*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
- DÄLENBACH, Lucien, *Le récit spéculaire, Essai sur la mise en abyme*, Paris, Éditions du Seuil, 1977.

- DETIENNE, Marcel, *Stăpânitorii de adevăr în Grecia arhaică*, Traducere de Alexandru Niculescu. București, Editura Symposion, 1996.
- DIAZ, Brigitte, *L'épistolaire ou la pensée nomade*, Paris, PUF, 2002.
- ****Dicționarul scriitorilor români*, coordonare și revizie științifică Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu, București, Editura Albatros, 2001.
- ****Dicționarul presei literare românești 1790-1990*, ediția a II-a, revizuită și completată Hangiu, I, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996.
- ****Dicționar de mitologie greacă și română*, coordonator Pierre Grimal, Traducere din limba franceză de Mihai Popescu, prefață de Charles Picard, București, Saeculum I.O. , 2003.
- DOINAȘ, Ștefan Augustin, *Evocări*, București, Editura Proeditura, 2003.
- DUMITRIU, Anton, *Culturi elee și culturi heracleitice*, București, Editura Cartea Românească, 1987.
- DURAND, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Traducere din limba franceză de Muguraș Constantinescu și Anișoara Bobocea, București, Editura Nemira, 1999.
- DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*. Traducere de Marcel Aderca. Prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers, 1977.
- ENESCU, Radu, *Ab urbe condita, eseuri despre valoarea omului și umanismul valorilor*, Timișoara, Editura Facla, 1985.
- FRIEDRICH, Hugo, *Structura liricii moderne. De la mijlocul secolului al 19-lea la mijlocul sec. al 20-lea*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1969.
- FORSTER, E.M., *Aspecte ale romanului*, Traducere și prefață de Petru Popescu, București, Editura pentru Literatură Universală, 1968.
- GENETTE, Gérard, *Introducere în arhitext. Ficțiune și dicțiune*, Traducere și prefață de Ion Pop, București, Editura Univers, 1994.
- GEORGE, Alexandru, *Antologie de proză fantastică românească*, vol. *Masca*, București, Editura Minerva, 1982.
- GIRARD, René, *Minciună romantică și adevăr romanesc*, Traducere de Alexandru Băciu, prefață de Paul Cornea, București, Editura Univers, 1972.
- HOCHE, Gustav Rene Hocke, *Lumea ca labirint*, București, Meridiane, 1973.
- HUIZINGA, Johan, *Homo ludens: încercare de determinare a elementului ludic al culturii*, Traducere din olandeză de H. R. Radian, cuvânt înainte de Gabriel Liiceanu, București, Editura Humanitas, 2003.
- JAUSS, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, Traducere și prefață de Andrei Corbea, București, Editura Univers, 1983.

- JANKÉLÉVITCH, Vladimir Jankélévitch, *L'ironie*, Paris, Librairie Félix Alcan, 1936.
- JANKÉLÉVITCH, Vladimir, *Tratatul despre moarte*, Traducere de Ilie Gyurcsik și Margareta Gyurcsik, Timișoara, Editura Amarcord, 2000.
- LEJEUNE, Phillippe, *Pactul autobiografic*, București, Editura Univers, 2000.
- LINTVELT, Jaap, *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă. Teorie și analiză*, Traducere de Angela Martin. Studiu introductiv de Mircea Martin, București, Editura Univers, 1991.
- LUKÁCS, George, *Teoria romanului. O încercare istorico-filosofică privitoare la formele marii literaturi epice*, Traducere de Viorica Nișcov, prefață de N. Tertulian, București, Editura Univers, 1977.
- MANOLESCU, Florin, *Literatura S.F.*, București, Editura Univers, 1980.
- MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe, eseu despre romanul românesc*, București, Editura Gramar, 2007.
- MARION, Jean-Luc, *Vizibilul și revelatul, teologie, metafizică și fenomenologie*, Traducere de Maria-Cornelia Ică jr. Sibiu, Editura Deisis, 2007.
- MAURRON, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, Traducere de Ioana Bot, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
- MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române: de la creația populară la postmodernism*, ediție revăzută și adăugită, Editura SAECULUM I. O., București, 2000;
- NEGRICI, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Editura Cartea Românească, 2008.
- NEMOIANU, Virgil, *Micro-armonia, Dezvoltarea și utilizarea modelului idilic în literatură*, Iași, Editura Polirom, 1996.
- NOICA, Constantin, *Spiritul românesc în cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*, București, Editura Univers, 1978.
- OPREA, Marius, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2002.
- PAREYSON, Luigi, *Estetica. Teoria formativității*, Traducere și prefață Marian Papahagi, București, Editura Univers, 1977.
- PÂRVULESCU, Ioana, *Întoarcerea în Bucureștiul interbelic*, ediția a II-a, București, Editura Humanitas, 2007.
- PETRESCU, Liviu, *Realitate și romanesc*, Cluj, Editura Tineretului, 1969.
- PIRU, Al., *Panorama deceniului literar românesc: 1940-1950*, București, Editura pentru Literatură, 1968.
- PODOABĂ, Virgil, *Fenomenologia punctului de plecare*, Brașov, Editura Universității Transilvania, 2008.

- PODOABĂ, Virgil Podoabă, *Punctul critic, Pagini despre și de confesso-literatură. Studii și mărturii*, Pitești, Editura Paralela 45, 2007.
- PONTY, Merleau, *Fenomenologia percepției*, Traducere de Ilieș Câmpeanu și Georgiana Vătăjelu, Oradea, Editura Aion, 1999.
- POPA, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, București, Editura Albatros, 1977.
- POPA, Mircea, *Reîntoarcerea la Ithaca, scriitori români în exil*, București, Editura Globus, 1998.
- POPOVICI, Vasile, *Lumea personajului*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1997.
- POULET, George, *Etudes sur le temps humain, III, Le point du depart*, Paris, Plon, 1964.
- RAYMOND, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, București, Editura Univers, 1998.
- ROBERT, Marthe, *Romanul începuturilor și începuturile romanului*, Traducerea Paula Voicu-Dohotaru, Prefață de Angela Ion, București, Editura Univers, 1983.
- RORTY, Richard, *Contingență, ironie și solidaritate*, Traducere de Corina Sorana Ștefanov, București, Editura ALL, 1988.
- SĂNDULESCU, Alexandru, *Literatura epistolară*, Editura Minerva, București, 1972.
- ȘORBAN Raoul, *Invazie de stafii*, București, Editura Meridiane, 2003.
- STAROBINSKI, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Traducere Angela Martin, București, Editura Meridiane, 1993.
- STEKEL, Wilhelm, *Psihologia eroticii feminine*, București, Editura Trei, 1997.
- STEINHARDT, Nicolae, *Drumul către isihie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
- TODOROV, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, Traducere de Virgil Tănase, prefață de Alexandru Suci, București, Editura Univers, 1973.
- TODOROV, Tzvetan, *Confruntarea cu extrema, victime și torționari în secolul XX*, București, Humanitas, 1996.
- UNGUREANU, Cornel, *Geografia literaturii române, azi*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
- VERGHI, Margareta Miller și Ecaterina Săndulescu, *Evoluția scrisului feminin în România*, București, Editura Bucovina, 1935.
- VERNANT, Jean-Pierre, *Mit și gândire în Grecia antică, Studii de psihologie istorică*, Traducere de Zoe Petre și Andrei Niculescu, București, Editura Meridiane, 1995.
- VLASIU, Ion, *Drum spre oameni*, vol. II, București, Editura Eminescu, 1970.
- WITTGENSTEIN, Ludwig, *Tractatus logico-philosophicus*, Traducere, cuvânt introductiv și note de Alexandru Surdu, București, Editura Humanitas, 1991.
- WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Viața imaginilor*, Cluj, Editura Cartimpex, 1998.

ZACIU, Mircea, *Ca o imensă scenă, Transilvania...*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1996.

ZAHARIA-FILIPAȘ, Elena, *Studii de literatură feminină*, București, Editura Paideia, București, 2004.

SITOGRAFIE:

CUBLEȘAN, Constantin, *Poetul unei noi generații – Emil Giurgiuca*, <http://cetateaculturala.files.wordpress.com/2008/01/12-cetate-dec-2006.pdf>.

GEORGE, Alexandru, http://conexiuni.net/autori/Alexandru%20George/pornire_Alexandru%20George.htm.

MUNTEANU, Adrian, *Eternul feminin interbelic*, în „Sisif”, nr.19-20/august-noiembrie 2007; (<http://www.sisif.ro/articol-260.html>).

PRUTEANU, Marian, *Discursuri despre femeie în România dintre cele două războaie mondiale*, în Alin Ciupală, *Despre femei și istoria lor în România*, <http://www.unibuc.ro.eBooks/istorie/ciupala/discursuridesprefemei.htm>.

<http://www.memo.ro/news/femeile-din-presa-interbelica,26452.html>.

NOTE:

¹ Monica Lovinescu, *O poetă necunoscută în propria ei țară*, în „Limite”, nr. 6, martie 1971, p. 8: „Editura Dacia din Cluj, deși condusă de un netrebnic cu ifose, a avut totuși inițiativa, fericită, de a tipări o poetă de o extremă discreție, cunoscută adevăraților iubitori de poezie încă din perioada dintre cele două războaie mondiale și pe care n-o mai întâlneam în «vremile noi» (ca să spunem așa), deși poezii ardeleni lângă care o citeam adesea, un Mihai Beniuc, un Emil Giurgiuca, s-ar fi putut întreba, în mai bine de douăzeci de ani, ce o fi devenit colega lor din paginile revistelor «Abecedar», «Pagini literare», «Gând Românesc». S-ar fi putut întreba și nu s-au întrebat.”

² Vezi N. Steinhardt, *Drumul către isihie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001, p. 67: „Îi obiectez însă [lui Mircea Nedelciu] că doftoricește cu *antibiotice răceli benigne* (s. n.), că trage cu tunurile artileriei grele în obiective mărunte, că bombardează din avion sârmane șubrede căsuțe.”

³ *Olga Caba în dialog cu „Apostrof”*, în „Apostrof”, anul I, nr. 5-6-7, 1991, p. 18.

⁴ Virgil Podoabă, *Cele trei grații. Schiță fenomenologică triadică a criticii literare moderne*, în volumul *Competiția continuă. Generația '80 în textele teoretice*, volum coordonat și realizat de Gheorghe Crăciun, Pitești, Editura Vlasie, 1994, p. 47.

⁵ *Ibidem*, p. 55: „În două cuvinte, trei alotropii ale ei: *două critici literare propriu-zise și o critică instrumentală*. Două critici literare propriu-zise, ambele născute din experiența existențial-livrescă a criticului, și o critică instrumentală, născută din curiozitatea lui științifică. (...). Toate trei se despart esențial prin punctele lor de plecare, dar primele două se pot întâlni din nou în punctul de sosire, acela al refacerii coerenței și realizării sensului operei, iar căteștrele se vor chiar ține de mână, ca-n dasul paradisiac al Celor trei Grații din tabloul lui Botticelli, în proiectul unei critici «complete», de felul celei imaginate de Ovidiu Cotruș, Jean Starobinski și Mircea Martin. Anticipînd puțin, trebuie spus că fiecare din aceste Grații ale operei intră într-o relație specifică, mai mult sau mai puțin, sau chiar deloc amoroasă, cu aceasta din urmă. Una blîndă și primitoare, tinde să se lase sedusă total și să se supună operei pînă la pierderea de sine. Cealaltă, agresivă și orgolioasă, tinde să seducă ea însăși opera și să o supună, afirmîndu-și mai degrabă propriile dorințe și exigențe, propriile puncte de vedere decît pe acelea ale operei. În sfârșit, ultima, un fel de Diană frigidă și neutră, tinde să întrețină cu opera mai curînd o relație chirurgicală decît amoroasă, sfișind-o – spre a-i analiza o componentă sau alta, un aspect ori altul – în bucăți, cam așa cum au făcut căinii zeiței cu Acteon, drept pedeapsă că acesta a surprins-o goală – ipostază lipsită de mistere în care nu vroia să fie văzută de nimeni niciodată. Sau altfel spus: una e mai degrabă o critică feminină, cealaltă e mai degrabă o critică masculină, iar ultima – una mai degrabă neutră.”

⁶ *Ibidem*, p. 50.

⁷ Vezi Virgil Podoabă, *Fenomenologia punctului de plecare*, Braşov, Editura Universităţii Transilvania, 2008.

⁸ Se ştie că psihanaliza a avut un rol uriaş în crearea metodelor psihocriticii, dar şi a criticii genetice – psihobiografia (Jean Delay, Jean Laplanche, Dominique Fernandez), stimulând apariţia criticii tematice şi creând o nouă abordare.

⁹ Antoine Compagnon, *Demonul teoriei. Literatură şi bun simţ*, Traducere de Gabriel Marian şi Andrei-Paul Corescu, Cluj, Editura Echinox, 2007, p. 253.

¹⁰ *Ibidem*, p. 253.

¹¹ *Ibidem*, p. 254.

¹² *Ibidem*, p. 265.

¹³ *Ibidem*, p. 266.

¹⁴ Ligia Dimitriu, *Olga Caba – Un destin „Totaliter aliter”*, *Fenomenul spiritist*, în „Discobolul”, anul VIII, nr. 85-86-87 (92-93-94), ianuarie-februarie-martie 2005, p. 196.

¹⁵ Maurice Blanchot, *Cartea care va să fie*, Bucureşti, Editura Est, 2005, p. 33.

¹⁶ Criticul Charles Mauron consideră că acest moment de ruptură se produce în timpul adolescenţei, înainte de pubertate: „dar după pubertate pare să se confirme. Creasta de val instinctivă este abia dominată de adolescentul dinaintea căruia se pun probleme presante: independenţa faţă de părinţi, iubirea, afirmarea unei valori socialmente recunoscute, alegerea unui ideal personal. Căutarea unor soluţii la aceste probleme vitale poate absorbi toată energia individului: puterea creatoare a fanteziilor imaginative este atunci canalizată către relaţiile umane – este cazul omului *normal*. La artist, dimpotrivă, o parte importantă a energiei se orientează către de opere – adică de fiinţe de limbaj, care să fie deopotrivă nişte obiecte de comuniune.” Relaţiile dintre *inconştient*, *mit*, *eu creator* şi *eu social* sunt plasate pe verticala unui Y, urcând pe coloana acestuia seva pulsioniilor conştiente şi preconştiente ce se vor orienta în punctul de bifurcaţie spre una sau cealaltă ramură: „Partea inconştientă, absolut comună celor două, va căuta să se manifeste în ambele activităţi conştiente, deformându-le pentru propria sa expresie.” Vezi Charles Mauron, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, Traducere din limba franceză Ioana Bot, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001, pp. 227-240.

¹⁷ Olga Caba, *Cumpăna din cetate*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1979, p. 21: „Ceaiul îl cumpără pentru că îi plăcuse cutia. Pe una din laturi, sub un cireş înflorit, era pictată figura unui chinez, surzător, cu părul împletit în coadă şi mustaţa lungă, pe oală. Pe cap avea o tichie curioasă, iar în faţă un şorţ verde semănând cu o uşă şi în uşa aceea se afla încadrată altă uşă la fel, în care se închidea alta şi așa la infinit, până la ultima uşă, care nu mai era marcată decât printr-o linie. Desenul o făcea să viseze; se gândea la o sală cu infinit de multe oglinzi reflectate într-adevăr o ultimă oglindă. Era înclinată să creadă că nu, era totuşi un gând care o chinuia.”

¹⁸ Marthe Robert propune o interpretare psihanalitică a romanului şi analizează transformarea actului de vorbire – *raconter des histoires* – în specie. În „romanul familial” sau povestea prin care copilul, îşi creează alţi părinţi îşi imaginează o altă realitate plecând de la formele visării infantile stabileşte două direcţii pe care romanul le-a urmat, două arhetipuri ale personajului de roman: *Bastardul* (ce generează o proză de tip realist) şi *Copilul găsit* (literatura fantastică). Există aşadar două tipuri de romancier: cel care împotrivese lumii, se angajează în luptă cu ea şi o domină (Balzac, Tolstoi, Dostoievski, Faulkner, Dickens, Proust), fie cel care creează altă lume, căruia adevărul acestei lumi îi este insuficient (romanele cavaleşti, Defoe, Cervantes, Novalis, Hoffmann, Melville): „Cele două cărţi majore ale literaturii Occidentale, care deschid calea modernităţii *Robinson Crusoe* şi *Don Quijote*, coincid cu momentul când *Copilul găsit* se trezeşte la exigenţele mai realiste ale *Bastardului* oedipian, când romanul, fără a renunţa încă la viziunea de paradis a basmelor şi povestirilor, nu se mai poate feri de privirea observatoare care se dezvoltă în el, nici nu mai poate ignora necesitatea.” Vezi Marthe Robert, *Romanul începuturilor şi începuturile romanului*, Traducerea Paula Voicu-Dohotaru, Prefaţă de Angela Ion, Bucureşti, Editura Univers, 1983, p. 15.

¹⁹ Livius Ciocârlie, *Mari corespondenţe*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1981, p. 17.

²⁰ Vezi Gérard Genette, *Introducere în arhitect. Ficţiune şi dicţiune*, Traducere şi prefaţă Ion Pop, Bucureşti, Editura Univers, 1944, pp. 11-16.

²¹ *Olga Caba în dialog cu Apostrof*, în „Apostrof”, anul I, nr. 5-6-7, 1991, p. 18.

²² *Ibidem*, p. 13.

²³ William Shakespeare, *Macbeth*, I, V: „Yet doe I fear thy Nature, It is too full o’ th’ Milk of human kindness”.

²⁴ Olga Caba, *Despre scufundarea Atlantidei*, în „Revista Fundaţiilor Regale”, anul IX, nr. 7, iulie 1942, p. 139.